

עריכה: אלי פררה

נושא צמוד-טקסט

"טיפים":

1. בחיבורך העזר בטקסטים לשם אבחנות ולנקיטת עמדה או כדי לגבש לעצמך נקודות חשיבה. כלומר: לאחר שקראת את הקטע, שב רגע ארוך, ואל תמהר "להתנפל" על הנייר ותתחיל לכתוב. חשוב קודם במתינות (יש לך מספיק זמן) וקבע עמדתך לגבי הנושא, רשום לפניך נקודות חשיבה, רעיונות, נתונים ועובדות וכן הלאה. זה "הבשר" של חיבורך. החומר ממנו תרחיב בנושא.
2. בחיבורך התייחס לטקסט, בצורה זו או אחרת (אם אתה מסכים לדעתו של כותב המאמר, או חולק עליו, בְּמָה וּלְמָה) כלומר: צטט מהמאמר כדי שתוכל להתייחס לדברי הכותב ולתוכן הדברים. בציטוט הקפד לשים מילות הציטוט במרכאות. במודגש – **אל תעתיק פסקות ממנו**, אלא התייחס לנושא ולדברי הכותב.
3. הקפד לכתוב במסגרת דרישות הנושא, כלומר: אם אתה מתבקש/ת לכתוב במסגרת מאמר בעיתון, או כמכתב, או כדיון בכיתה, או כל מסגרת שתבקש, מלא אחר ההוראה וכתוב בהתאם.
4. כתוב תמיד, אבל תמיד! בצמוד לנושא, ואל תסטה ממנו למחוזות עלומים וחסרי קשר לנושא, בקיצור: **"אל תמרח"** כדי למלא דפים ופסקות!
5. הקפד על ניסוח נכון מבחינה תחבירית ולשונית, תוך פיסוק נכון ומוקפד. (נקודות בסוף כל משפט, פסיקים בתוך המשפט, סמני שאלה וקריאה וכדומה)
6. לפני הגשת המבחן, קרא שנית את חיבורך לוודא ולתקן שגיאות לשון, כתיב ופיסוק. וכן לוודא שאתה עצמך מבין את מה שאתה כותב...

הנושא: "אצבע קלה על ההדק" - האלימות הגואה בחברה המודרנית.

חוה דעתך; האם מערכת היחסים בינינו לבין עצמנו, הישראלים, היא אכן כפי שמשתקפת במאמר? האם אלה הן הנורמות וכללי ההתנהגות שלנו, או שיש הגזמה בדברים, כי גם במקומות אחרים בעולם יש גילויי תוקפנות, אלימות ומעשי רצח על לא כלום, חוסר כבוד לזולת וחוסר התחשבות? ובעצם, בסך הכל ובהשוואה לכלל אומות העולם, אנחנו "בסדר". הבע השקפותיך והאם יש לדעתך פתרונות, או פעולות חינוכיות ואחרות למתן את התופעה.

אצבע קלה על ההדק / מאת: עוזי בנימין

בסוף השבוע נרצח אדם בזמן חילופי דברים עם חבר ועד-הבית שבו התגורר. זו הדרך הישראלית לפתור בעיות. לפני שבועות מספר נרצח צעיר בדיסקוטק בעיצומו של ריב עם צעיר אחר על תשומת לבה של נערה. לא מזמן נרצח אזרח על רקע ויכוח עם נהג על משבצת חניה. "ראי אדמה כי היינו בזבזניים עד מאוד", כתב המשורר טשרניחובסקי לפני עשרות שנים, מבכה את הקורבנות שנפלו במאורעות. היום נופלים אנשים כמו זבובים מסיבות תפלות, ואף אחד לא קם.

אנשים חפים מפשע נרצחים בעולם על רקע צריכת סמים או עבריינות מסוג אחר. אצלנו מקפדים אנשים את חייהם גם בגלל תחרות על כבוד. כמו בחברות שבטיות. "אתה לא תאמר לי מה לעשות", חושב לעצמו הניאו-ישראלי המצוי ושולף סכין. "ולמה מי אתה" מתרתח הישראלי הממוצע, כשהוא עוקף אותך מימין, או חוסם את הצומת, זוקר אצבע משולשת ומתפרץ עם מכוניתו, מסכן בזה את חיי הזולת.

הישראלי זקוק לסיפוק מייד, אין לו זמן, הוא מצפצף על כל העולם, העיקר שישגיג את מבוקשו, "ושכולם יקפצו לו". הוא חי באווירה כוחנית והוא מיישם בכל רגע של חייו את כללי ההתנהגות שעליהם גדל. מטבע הדברים, אנשים נקלעים לסכסוכים. בעולם המפותח יש שיטות לדון בהם: מדברים, מחליפים פרטים, מתווכחים, וכשכלו כל הקיצין - מעברים סוגיות לבוררות או לערכאות.

אצל הניאו-ישראלים העולם צבוע בשחור-לבן. אין ספקנות, אין סובלנות שמאפשרת להיפתח לטיעוני בר-הפלוגתא. אם אתה מוותר, או מתחשב, מיד אתה נחשב בעיני האחרים לפראייר רחמנא הליצלן, ולכן הוויכוח מתלהט מיד לטונים קיצוניים, מקבל מהר מדי אופי של תחרות על הכבוד האישי, של "אני אראה לו מה זה" והופך על כן, יותר מדי פעמים לשאלה של חיים או מוות.

הסיבות מוכרות: חברה בלחץ, תחושת איום בלתי פוסק, מגזרים רחבים הנושאים עמם משקעים של קיפוח, הצטברות של מתח שמתפרץ עקב כל גירוי קטן, תרבות פוליטית שמעודדת אלימות, והמוסכמה; שרק בכוח נוחלים כאן הישגים, כל אלה יחד, וכל אחד לחוד, מקהים את הלב, לכבודו של הזולת, לרכושו ולרכושו של הציבור, ומה שחמור, לערכם של החיים. רק להסתכל על כיתות בתי הספר, על השולחנות והכיסאות ועל הקירות, כדי להבין את רמת הוונדליזם, את היחס והזלזול של הדור הצעיר לרכוש הציבור. מי שחושב שמדובר רק "בילדים" והם עוד יתבגרו ויתמתנו, וזה עדיין לא מצביע על המשך יחסם לזולת ולחיינו, פשוט לא מבין את התהליכים של חינוך לקוי וחוסר ומשמעת עצמית וחיצונות.

התנאים הסביבתיים אכן מעודדים את העימותים: הכבישים צפופים, אין מספיק מקומות חניה, שיטת הדיור כופה חיכוכים ותלות הדדית, הפערים הכלכליים גדולים, התקשורת תוקפנית ומציגה דגמי חיקוי פסולים. או כאשר עיתונאים ידועים אינם מאפשרים למרואייניהם להשלים משפט; שלי יחימוביץ מתריסה ביעקב ברדוגו על מצב בריאותו של דוד לוי: "כולו התקף-לב, אז מה?" גאולה אבן סבורה משום מה שהצלחתה תימדד בעוצמת הגסות שתגלה כלפי מרואייניה. אלא שהניאו-ישראלי התוקפני מקבל על עצמו ללא עוררין את כללי המשחק בהיקלעו לנסיבות מחייבות: במוזיאונים בחו"ל, בארמונות מלוכה, בקתדרלות (אבל לא בבתי מלון!) שם כשהמסגרת מכתובה איפוק ושקט, מסתגל הישראלי הסוער להוראות. בארץ אין סרגל התנהגות מחייב: הכול מותר ואין מורא של חוק וסמכות. יש להניח שגם במקרה הרצח בסוף השבוע יימצאו נסיבות מיוחדות להסבר הפשע: ילדות קשה, נפש עשוקה, חסכים רגשיים ועוד. מוטב לא ללכת שולל אחר משמעות הרקע הספציפי בכל אחת מהתקריות מסוג זה: הן מתפרצות על מצע גידול שבו אצבע קלה על ההדק היא חזיון מקובל, כמעט לגיטימי.

האתוס הישראלי קידש את הספונטאניות, ה"דוגריות" הבלתי אמצעית, את החופש הבלתי מוגבל, כמעט, לעשות "מה שבא לך" עד כדי "לא לעשות חשבון" לאף אחד.

אחת התוצאות המעוותות של עולם ערכים זה היא השליפה המהירה של הסכין. ספונטאניות אינה בהכרח הפקרות, וישירות אין פירושה היסחפות ללא גבולות, בלי מורא של סמכות, של חוק, או של נורמה. יש משהו חיובי בלשון ההמעטה ובסגנון המרוסן שעליהם מתחנכים ילדים בריטים ואמריקאים. בעיני בכל אופן, אינם נחשבים ל"חנונים" או "לפּלפּים". הלוואי עלינו כמה שיותר "חנונים" שכאלה על פני כל אותם שולפי סכינים ואגרופים, כאשר רק נדמה להם שמישהו דורך על יבלתם. המזג הישראלי מצדיק להקנות לילדי בתי הספר בישראל כושר התאפקות, אבל נכון יותר, שאת הנורמות הבסיסיות להתנהגות נאותה ומאופקת יקבלו קודם-כל בבית, אצל ההורים, כי משם מתחילה הבעיה. וכי מה נלין על הילדים אם המבוגרים הם, הם הניאו-ישראליים המצויים עליהם דיברנו עד כה?